

Women at Risk

Show# 280 | July 11th 2020

באר יוסף על התורה פרשת פנחס

עולת תמיד העשויה בהר סיני לריח ניחוח אשה לה' (כח, ו)

בגמרא חגיגה ו' ב': עולת תמיד העשויה בהר סיני, ר' אלעזר אומר מעשיה נאמרו בסיני והיא עצמה לא קרבה, [והעולה שהקריבו הבכורות עולת ראייה הוה - רש"י] רבי עקיבא אומר קרבה ושוב לא פסקה, וכן סובר שם בית הלל דעולה שהקריבו ישראל במדבר - דכתיב שמות כ"ד וינילו עולות - עולת תמיד הוא, יעווי"ש. ובספרי כאן: עולת תמיד העשויה בהר סיני, מקיש עולת הר סיני לעולת תמיד, מה עולת תמיד מעונה נסכים, אף עולת הר סיני מעונה נסכים, ר' יוסי הגלילי אומר לריח ניחוח, לריח ניחוח הקשתיה ולא הקשתיה לנסכים, [היינו שעולת הר סיני לא היתה מעונה נסכים].

ללמד על עולת הר סיני שהיתה עולת תמיד, ולפי דרשת הספרי לתנא קמא בא ללמד שעולת תמיד שבהר סיני היתה צריכה נסכים, ולר' יוסי הגלילי בא ללמד שעולת התמיד שבהר סיני לא היתה צריכה נסכים, אבל

נמצא, דלכל אלו התנאים לא בא הכתוב לכאורה ללמד כלל על עולת התמיד, אלא על עולת הר סיני, דלר' אלעזר בא ללמד דרק מעשיה נאמרו בסיני והיא עצמה לא קרבה, ועולת הר סיני היתה עולת ראייה, ולר"ע בא

באר

פנחס

יוםף

קעה

לדברי כולם לא בא לכאורה ללמד כלל על עולת התמיד שהיא לדורות: ורש"י כאן הביא הדרש, הקיש עולת תמיד לעולת הר סיני אותה שנקרבה לפני מתן תורה, שכתוב בה (שמות כ"ד) וישם באגנות, מלמד שטעונה כלי, ודרשה זו היא בספרי זוטא, ולימוד זה הוא אמנם לימוד על קרבן התמיד שהוא לדורות, אולם מה שהאריכה התורה על זה לכתוב עולת תמיד העשויה בהר סיני לריח ניחוח אשה לה, צריך ביאור, ובפרט מה ששנה לכתוב עולת תמיד נראה לכאורה כמיותר, כי כבר אמר מקודם לזה שנים ליום עולת תמיד.

ואולי יתכן להבין, שרמז הכתוב בזה לזרז בענין הקרבת התמיד, שיעשוהו באותה הכוונה הרוממה ועוצם קדושת המחשבה, ממש כמו העולה שהקריבו אז בהר סיני, שהיה הקרבן הראשון שהקריבו ישראל, והיה בקרבן ההוא ההכנה שהכינו את עצמם להכנס בברית ולקבל את התורה מפי הקב"ה, ובאותו הקרבן היו כל ישראל מכוונים את לבם לאביהם שבשמים בכל תוקף ועוז, ושעל ידי

הקרבן תתקרב נפשם להיות קרובים אל ה' שיהיו ראויים לשמוע דברי אלקים חיים מתוך האש - ושכאותה הכוונה יקריבו את קרבן התמיד לדורות, והיות שטבע הדבר דההרגל מחליש את רושם כח ההרגשי, וכל דבר הרגיל ומצוי הנעשה תמיד והוא תדיר, מפיג במדת מה את ההרגש, לכן בא הכתוב לזרז שבכל יום שיקריבו את הקרבן שהיא עולת התמיד, יקריבוהו באותה הכוונה שהיתה עשויה אז בהר סיני, ולזה חזר והדגיש - "עולת תמיד", היינו אף שהיא תדירה ורגילה, תעשו אותה כמו העשויה בהר סיני, ואז תהיה לריח ניחוח אשה לה, ותתקבל לרצון לפני ה'.

ונראה שזה מכוון גם בדברי התרגום יונתן בן עוזיאל, שתרגם: עלת תדירא דהות מקרבא על טורא דסיני, "מטול" לאתקבלא ברעוא קורבנא קדם ה', ע"כ, שהוסיף מלת מטול, שהפירוש הוא כדי, או בשביל, והיינו שיעשוהו באותה הכוונה שעשוהו בקרבן הר סיני, כדי שתתקבל לרצון לפני ה', וכמו שנתבאר.

Riddles of the Week

תוספות מסכת זבחים דף קא עמוד ב

ואידך נמי הכתיב וישמע פנחס הכהן ההוא לייחס זרעו אחריו - פי' מימי משה נתכהן וכששם שלום נתייחס ליקרא כהן ולייחס זרעו במעלות כהונה להיותם כהנים גדולים שכן מצינו בדברי הימים (א' ה') שלא היו כהנים גדולים אלא מפנחס ובספרי מפי' ליה מאת בריתי שלום שעמדו ממנו שמונים כהנים בבית ראשון ושלוש מאות בבית שני וכולם נמנו בספרי.

Selected audio from our listeners

Answers to the Questions

Answers to the question 1 *click here*

Answers to the question 2 *click here*

Comments on the Show

Comments on the show 1 *click here*

Comments on Previous Shows

Show 278- Slavery and Racism

Comments on the show 1 *click here*

Comments on the show 2 *click here*

Show Suggestions

Show Suggestion 1 *click here*

Show Suggestion 2 *click here*

Selected emails from our listeners

Answers to the Questions

במהרי"ל דיסקין מציין דשלום עם ויו קטיעא הוא 380 רמז לשפ כהנים שיצא מפנחס.

H. Katz

Dear Reb Ari,

The answer to the riddle can be found in the Sefer מעינה של תורה. It quotes from the Sefer כתונת אור. The Gematria of שלום is 376. But the ו can look like a י if it is shortened. This would equal to 380. So the word שלום hints to the 380 Cohanim Gedolim.

Kind regards,

Levi Silman

Cape Town

-----

380 is Sholom Brisi Sholom. The Vov is short like Yud adds up to 380.

Yisrorel Press

Comments on the Show

B"ח in Chabad there is an organization known as נשי ובנות חב"ד. They are tasked to arrange Shiurim, programs, speeches etc specifically for woman.

The Rebbe would speak to woman only in 770 at least twice a year.

The Rebbe encouraged woman to always engage in Torah study throughout their entire life! (see *attached*)

Woman are חייב in אהבת השם ויראת השם, how are they to keep themselves inspired without learning topics which strengthen Emunah!?

Hopefully more Kehillos will catch on to this model and there won't be a need for another such show!

Hi Dovid and Ari

I usually enjoy the show and I often listen to the entire 90 or so minutes but this week's lineup made me roll my eyes. How disappointed I felt when I discovered that your show consisted of interviews with the usual Frum all-purpose experts! Why not include an interview with a deviant or OTD woman? I'm sure any of them could explain what pulls a woman away? If we want to save ourselves from this plague we need to hear from its victims.

Best

Carol Ungar

Comments on Previous Shows

Show 278 – Slavery and Racism

Hello Mr. Lichtenstein,

I hope I find you well. My name is Yaakov Bindler. I really enjoy listening to your Shiurim. I recently listened to your shiur "Show 278 - Slavery and Racism - The Torah view", and would greatly appreciate it if you could address a number of number of points advanced by Harav Steinmetz.

- 1) The Rav applied the idea that the "Torah accepts practices with the hope that they will one day be uprooted" to slavery. I would argue that the fact that we find the Torah "hedging" by a number of mitzvos/permitted actions and NOT by slavery would indicate that the Torah IS okay with slavery. For example; A) Yifas Toar: the Torah permits, with the caveat that it will ultimately result in a Ben Soreh U'moreh. B) Nirzah: The Torah allows a Yid to remain a slave, but because

he “rejected that which he heard and Har Sinai”, his ear is nailed. C) Divorce: The Torah allows it, and even qualifies it as a mitzvah, but nevertheless, the Mizbeach cries. We find here that the Torah, so to speak, “hedges”, on these topics; “you can do this, but...” Not so by slavery. The Torah stipulates parameters which are qualifiers, and not “hedges”. We do not find an indication in Chazal or the Torah that owning a slave is good or bad.

2) Tangentially to what was said above, I don’t understand the viewpoint that “the Torah was given at time where man held different notions than that which we hold today, and therefore G-d permitted slavery, but ultimately G-d wanted the practice to stop”. My question is simply this: Who said? Where did the Rav get this idea from? I hope this doesn’t come off as Chuspahdik, I am writing this with respect to the Rav, who is far more knowledgeable and understanding in the ways of the Torah, but It seems like a revisionist argument. Can one say “at the time the Torah was given Mishkav Zachar was reviled, but today it is accepted & therefore the Torah's prohibition no longer applies? Am I misunderstanding the point?

3) According to the research I have done, no Rishon or Acharon discusses the reasons as to why slavery is permitted with the sole exception of the Chinuch. In Mitzvah 347, the Chinuch writes that because everything in this world was created to be utilized for the advancement of our Avodah, G-d allowed slavery in order to free up time to focus on Avodah. The Chinuch doesn’t hedge nor does he imply that this is Bidieved. He states this as if it’s logical. This is the only Rishon I have found that gives a reason and does so unapologetically.

4) Lastly, on a historic note, the abolitionist movement began in 1830. The industrial revolution began in 1760. Furthermore, the idea of abolition began in 1315 by Louis X, who proclaimed freedom to any slave who set foot in France. Lithuania, in 1588, became the first country to abolish slavery. Many of the founding fathers were against incorporating slavery in to the constitution.

Once again, thank you for the Shiurim and for your time.

Regards,

Yakov Bindler

מהשיעור היומי (כפי שנדפס ב"מורה שיעור") שאותו לומדים שאר הלומדים, כדי לאחד את כל הלומדים⁴⁹, ובמשך הזמן – ישלימו את השיעורים שלפנ"ז.
אוצר החכמה

(לקוטי שיחות חל"ב ע' 271)

עה

חיוב נשים בלימוד התורה ובמצות חינוך

א. חיוב החינוך¹ מעיקר הדין הוא על האב, "אביו .. מצווה מד"ס לחנך את בנו או בתו אפילו במ"ע .. כ"ש .. להפרישם מלעבור על ל"ת"², משא"כ האם, ש"אינה מצווה עליו כלל בין במצות עשה בין בלא תעשה"³. אבל, נוסף לכך שהחינוך והנהגת הבנים והבנות (ובפרט הקטנים והקטנות) בפועל ממש תלוי⁴ במדה רבה ועיקרית בהדרכת האם, עקרת הבית, וכדרך ממילא נעשה עיקר החינוך על ידה, הרי, ידוע מ"ש השל"ה⁴ ש"הנשים מצוות על תוכחת בניהם כמו האב ויותר מהם, מטעם שהם פנויות ומצויות יותר בבית כו".

ולא עוד אלא שיש יתרון בהחינוך (והתוכחה) דנשים לגבי אנשים – כיון שמצד טבע הנשים נעשית פעולתן בחינוך בלשון רכה, ומתוך רגש של קירוב, אהבה וחיבה⁵ (יותר מאשר אצל האנשים), ורואים במוחש (ובפרט בדורות האחרונים) שדוקא בדרך של קירוב ואהבה ("חנוך לנער על פי דרכו"⁶) גדולה יותר הצלחת החינוך.

ב. כשם שהדברים אמורים בנוגע לכללות ענין החינוך – ה"ז גם בנוגע ללימוד התורה:

49. הדין דחובה קודם לתשלומין (שו"ע או"ח ר"ס קח) – לכאורה אין שייך בנדו"ד, כיון שבלמוד ספר הי"ד נוגע הקדימה והאחרון, כנ"ל הערה 22.
1. פרטי הדיעות בזה – ראה אנציק' תלמודית ערך חנוך ס"א-ב. וש"נ. [וראה בארוכה שלחן מנחם ה"ה סי' פח].
2. שו"ע אדה"ז או"ח סי' שמג ס"ב.
3. שם ס"ד.
4. שער האותיות (מד, א). הובא בקונטרס "חנוך לנער" ס"ע 34 ואילך.
5. וגם כשיש צורך לפעמים, במקרים מסויימים, להשתמש בלשון של תוכחה, בשבט מוסר – כשרונם המיוחד של הנשים לעשות זאת בדרכי נועם.
6. משלי כב. ו.

"מ"ע מן התורה על האב ללמד את בנו הקטן תורה"⁷, משא"כ האם, ש"כשם שאינה במצות תלמוד תורה לעצמה כך אינה במצוות ת"ת לבני"⁸. אבל, נוסף לכך ש"אם היא עוזרת לבנה או לבעלה בגופה ומאודה שיעסוק בתורה חולקת שכר עמהם"⁹, ושכרה גדול¹⁰ מאחר שהם מצווים ועושים על ידה"¹¹, הרי, מאותו טעם ש"הנשים מצוות על תוכחת בניהם כמו האב ויותר מהם", הרי הן מצוות גם להשתדל ולעשות כל התלוי בהן שבניהם ילמדו תורה.

ופשוט, שבהשתדלותן של הנשים שבניהם ילמדו תורה – ובלשון חז"ל "באקרויי בנייהו לבי כנישתא" (תינוקות של בית רבן היו רגילין להיות למדים לפני רבן בבית הכנסת)¹², "דמקרין ומתנין בנייהו" (שטורחות על בניהן להביאן לבית הספר לקרא מקרא ולשנות משנה)¹³ – בזה נכללים כל האופנים של עידוד חיזוק וזירוז שיוסיפו בלימוד התורה בהתמדה ושקידה.

ומהאופנים בזה – ע"י ההתעניינות וההשתתפות של הנשים בתלמודם של בניהם, שכאשר הילדים חוזרים לבתיהם מה"חדר", "תלמוד-תורה" או "ישיבה", שואלת אותם אמם ומבקשת מהם שיחזרו ויעברו לה על תלמודם (מקרא ומשנה כו'), אשר, נוסף לתועלת שבחזרת הלימוד כשלעצמו (שהיא באותה מדה בהלימוד עם האב, אלא ש"הנשים .. פנויות ומצויות יותר בבית"), הרי, הלימוד עם האם, בדרכה המיוחדת, ביתר חום ורגש לבכי מאשר האב (שהלימוד עמו הוא בדרך של "בחינה", כנהוג שהאב בוחן את בניו על לימודיהם, ביום השבת וכיו"ב), מוסיף חיות והתלהבות יתירה בלימודם של הילדים, כנראה במוחש.

זאת ועוד: עי"ז שהנשים לומדות עם בניהם ניתוסף בלימוד התורה

7. קידושין כט, א. ריש הל' ת"ת להרמב"ם ולאדה"ז.

8. רמב"ם שם. אדה"ז שם הי"ד.

9. סוטה כא, א.

10. ועד ש"גדולה ההבטחה שהבטיחן הקב"ה לנשים יותר מן האנשים, שנאמר נשים שאננות וגו' .. במאי זכיין באקרויי בנייהו לבי כנישתא כו" (ברכות יז, א).

11. הל' ת"ת לאדה"ז שם.

12. ברכות שם (ובפרש"י).

13. סוטה שם (ובפרש"י).

דהנשים עצמן¹⁴ - "להזהיר גדולים (וגדולות) על (ידי התעסקותם עם) הקטנים", ע"ד מ"ש¹⁵ "והשיב לב אבות (ואמהות) על (ידי) בנים".

ג. ובהמשך לזה – יש לעורר גם אודות חיובן האמור ובכלל של הנשים בלימוד התורה, אשר, ענין זה נוגע גם לחינוך הבנות:

לכל לראש – ה"נשים חייבות ללמוד הלכות הצריכות להן לידע אותן, כמו דיני נדה וטבילה ומליחה ואיסור יחוד וכיוצא בהם, כל מ"ע שאין הזמן גרמא וכל מצות לא תעשה של תורה ושל דברי סופרים שהן מוזהרות בהן כאנשים" – ריבוי גדול דהלכות התורה¹⁶ (והלואי היו כל האנשים בקיאים בכל זה).

ועוד ועיקר – לימוד פנימיות התורה בתורת החסידות שבה נתבאר הענינים דאמונת ה' ויחודו אהבתו ויראתו כו', ובלשון הכתוב¹⁷ "דע את אלקי אביך ועבדהו בלב שלם" – שלימוד זה נוגע לקיום ה"ששה מצוות שחיובן תמידי לא יפסק מעל האדם אפילו רגע בכל ימיו"¹⁸, שגם הנשים חייבות בהן כמו האנשים.

ד. ויש להוסיף בזה – גם בנוגע להלכות שאין צריכות להן ולכל עניני התורה¹⁹:

אשה שלומדת ענין בתורה גם בהלכות שאין צריכות לה – "יש לה שכר"¹⁹, ומברכת ברכת התורה²⁰ גם על לימוד הלכות שאין צריכות לה²¹.

14. וגם בחלקי התורה שמצד עצמן אינן חייבות ללמדן, וכדלקמן בפנים.

15. מלאכי בסופו (ובפרש"י).

16. ויש לומר, שבימינו אלה, שנמצאים בסוף זמן הגלות ומתכוננים להגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד, "אחכה לו בכל יום שיבוא" – נכללים ב"הלכות הצריכות להן" כו"כ דינים דהלכות קרבנות וכיו"ב.

17. דברי הימים א כח, ט.

18. אגרת המחבר שבריש ספר החינוך (בסופה).

19. רמב"ם ואדה"ז בהל' ת"ת ספ"א.

20. ראה שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס מז: "נשים מברכות ברכת התורה שהרי חייבות ללמוד מצוות שלהן". וראה בארוכה לקו"ש חי"ד ע' 37.

21. ע"פ הפס"ד שנשים מקיימות ומברכות גם על מ"ע שהזמן גרמא (שו"ע אדה"ז או"ח

וזה ש"צוו חכמים²² שלא ילמד אדם את בתו תורה מפני²³ שרוב הנשים אין דעתן מכוונת¹¹ וכיו"ב – הנה:

לכל לראש¹² מצינו בדברי ימי ישראל שכו"כ נשים צדקניות היו בקיאות ולמדניות גדולות בתושבע"פ²⁴, החל מזמן התנאים²⁵, וכן בדורות שלאח"ז²⁶, וכמסופר גם בזכרונות דכ"ק מו"ח אדמו"ר²⁷ ע"ד הרבניות במשפחתו של רבינו הזקן (וברוח זו נהג כ"ק מו"ח אדמו"ר בנוגע לחינוך בנותיו).

ועוד ועיקר – שבדורות האחרונים ניתוסף גם בנוגע לכל נשי ובנות ישראל²⁸.

ובהקדים בנוגע לענין דוגמתו – שבדורות שלפנינו לא היו מוסדות חינוך לבנות, ונתחנכו ברוח ישראל סבא בבתיהן ("כל כבודה בת מלך פנימה"²⁹), שכל בת קיבלה מאמה ומזקנתה כו', ואעפ"כ, בדורות האחרונים ייסדו גדולי ישראל מוסדות-חינוך לבנות, בראותם שזהו צורך הזמן ("עת לעשות לה' גו"³⁰), דכיון שבלאו הכי יוצאות מבתיהן ומקבלות השפעה מבחוץ כו', בהכרח לייסד עבורן מוסדות-חינוך שבהם יקבלו חינוך הכשר ועד לחינוך על טהרת הקודש.

סי"ז ס"ג. וש"נ), וכן נוהגות כולן במצוות מסויימות (שופר וכיו"ב). – והחילוק שבין לימוד הלכות הצריכות ללימוד הלכות שאין צריכות, הוא, שבלמוד הלכות הצריכות חייבות בברכת התורה ("שהרי חייבות ללמוד מצוות שלהן"), ואין זה תלוי ברצונן, ואילו בלימוד הלכות שאין צריכות, תלוי הלימוד ברצונן, וכשלומדות, מברכות ברכת התורה, שבודאי רצונן בזה.

22. סוטה כ, א – במשנה.

23. רמב"ם שם.

24. "והרבה מהן שהתווכחו בדברי הלכה וגם הגיהו ספרי בעליהן הגאונים והצדיקים והעירו עליהם עד כי הכריחו להוסיף או לגרוע כפי דרישת ההערה" (אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ה ע' שלו).

25. ולדוגמא: ברוריא בתו של ר"ח בן תרדיון אשתו של ר' מאיר (ראה פסחים סב, ב. עירובין נג, סע"ב. ועוד).

26. ראה שם הגדולים להחיד"א מערכת ר'. תשב"ץ ח"ג סי' עת. שו"ת מהרש"ל סכ"ט. וראה גם שארית יוסף (ני. תשמ"א) ס"ד. וש"נ.

27. ספר הזכרונות ח"ב פרק פ'. ספצ"ב ואילך (ובהוספות לשם - נדפס בסוף הספר).

28. לא רק יחידי סגולה שלמדו בעצמן כראוי ונתברר שיצאו מכלל רוב הנשים שאין דעתן מכוונת כו' (ראה פרישה לטור יו"ד סרמ"ו סקט"ו).

29. תהלים מה, יד.

30. שם קיט. קכו.

ומזה מובן גם בנוגע ללימוד תושבע"פ (נוסף על לימוד ההלכות הצריכות להן) – שכיון שבלאה"כ לומדות הנשים והבנות לימודים שונים שעל ידם "נכנס בהם ערמומית"¹¹, הרי, לא זו בלבד שמותר ללמוד תושבע"פ, אלא יתירה מזה, ע"פ טעם הלכה זו עצמה – צריך ללמד תושבע"פ, לא רק לימוד הלכות פסוקות בלי טעמיהן³¹, אלא גם לימוד טעמי ההלכות, ועד לשקו"ט שבתורה, שמטבע האדם (איש או אשה) שחפץ ומתענג יותר בלימוד זה, שעיי"ז תהי' אצלן התפתחות החושים והכשרונות ("ערמומית"³²) ברוח תורתנו הקדושה³³.

ומעשה רב³⁴ - בהסכמת גדולי ישראל - שבמוסדות חינוך דבנות לומדים (נוסף על ההלכות הצריכות להן) גם עוד עניני תורה, כנ"ל, וטוב ונכון שיוסיפו בזה כהנה וכהנה.

ומעלה נוספת – שעיי"ז יש באפשרותן לסייע ולהוסיף בתלמודם של בניהם, וגם בתלמודם של בעליהם, שנוסף על חלקן וזכותן "באקרוי בנייהו לבי כנישתא, ובאתנויי גברייהו בי רבנן ונטרין לגברייהו עד דאתו מבי רבנן"¹², יכולות לעזור ולסייע ע"י ההתעניינות וההשתתפות בהלימוד עצמו (כנ"ל ס"ב).

ה. ולהעיר, שענין זה הוא מהחידושים לטובה שבדורות האחרונים:

אע"פ שה(היתר, ויתירה מזה ה)צורך בדורות האחרונים בלימוד

31. כמו לימוד ספר הרמב"ם, שבזה לא שייך מלכתחילה החשש ד"מלמדה תפלות", וחשיב בנדו"ז כמו תושב"כ.

32. להעיר ממארז"ל (ברכות שם) "לעולם יהא אדם ערום ביראה".

33. ראה אג"ק שבהערה 24.

34. ראה שכת כא, א. וש"נ.

ב. בתורת מנחם - התוועדויות תשי"ג ח"ג ע' 382 מביא על זה:

ראה דברי ה"חפץ חיים" באגרת שלו (מכ"ג שבט תרצ"ג) לחיזוק יסוד בית ספר לבנות ("בית יעקב"): וכל מי שנגעה יראת ה' בלבבו המצוה ליתן את בתו ללמוד בב"ס זה. וכל החששות והפקפוקים מאיסור ללמוד את בתו תורה אין שום בית מיחוש לזה בימינו אלה... כי לא כדורות הראשונים דורותינו אלה וכו'. וראה גם ליקוטי הלכות (להחפץ חיים) סוטה כא, ב. וראה ס' שארית יוסף (נ.ג. תשמ"א). שו"ת ציץ אליעזר (ירושלים, תשמ"ה) ח"ט סי' ג. שו"ת מאזנים למשפט ח"א סי' מב. חוברת "נועם" ח"ג ע' קלא ואילך. ועוד. ובארוכה – קובץ "אור ישראל" [מאנסי] גליון ח ע' כז.

תושבע"פ לנשים הוא מצד ירידת הדורות, כמארז"ל "אם הראשונים כמלאכים אנו וכו'"³⁵, ו"אכשור דרא" (בתמי")³⁶, הרי, התוצאה בפועל ממש (תהי' הסיבה איזו שתהי') היא לטובה³⁷ - שעי"ז ניתוסף יותר בלימוד התורה.

ויש לומר, שהטעם שזכינו להוספה בלימוד התורה דנשים בדורות האחרונים דוקא, אע"פ ש"אכשור דרא" (בתמי") - כיון שבסוף זמן הגלות מודגשת יותר ההכנה לזמן הגאולה³⁸ (ועד שישנה כבר ה"טעימה"³⁹ של מעין ודוגמת המעמד ומצב דהגאולה⁴⁰), ש"באותן הימים תרבה הדעה והחכמה כו"⁴¹.

ו. בנוגע לפועל - "המעשה הוא העיקר"⁴² - לעזור ולחזק אשה את רעותה⁴³ ולקבל יחדיו⁴⁴ החלטות טובות להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בכל הנ"ל:

בנוגע ללימוד התורה דהנשים עצמן - להוסיף בשיעורי תורה, הן בהלכות הצריכות להן, והן עוד עניני תורה, ומתחיל מהענינים שהלימוד בהן הוא נקל יותר, כמו לימוד "עין יעקב", אגדות שבתורה⁴⁵ שמושכות לבו של אדם⁴⁶; ונוגע לפעולתן בחינוך הבנים והבנות - להוסיף

35. שם קיב, ב (וראה לקו"ש חט"ו ע' 281 הערה 14).

36. יבמות לט, ב (ובפרש"י). וש"נ.

37. "אין טוב אלא תורה" (אבות פ"ו מ"ג).

38. ויש לומר, שכיון שלעתיד לבוא תתגלה המעלה ד"אשת חיל עטרת בעלה", "נקבה תסובב גבר" (ראה תו"א ס"פ ויגש, ובכ"מ), לכן, החידוש וההוספה בלימוד התורה בדורות האחרונים הוא בהדגשה יתירה בנוגע לנשים.

39. כפי שמצינו שבערב שבת יש לטעום ממאכלי השבת, "וטוב לטעום מכל תבשיל ותבשיל" (שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס רנ) - "טועמי' חיים זכו".

40. וי"ל דזהו הטעם שפנימיות התורה נתגלתה בדורות האחרונים דוקא - "טעימה" מתורתו של משיח שיגלה "סוד טעמי' ומסתר צפונותי'" (רש"י שה"ש בתחלתו).

41. רמב"ם הל' תשובה ספ"ט.

42. אבות פ"א מ"ז.

43. ובלשון הכתוב (ישעי' מא, ו) "איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק".

44. כידוע ש"ההסכם אשר עושים שנים או רבים יש לזה חיזוק הרבה יותר מההסכם שעושה בפ"ע כו'" (קונטרס החלצו פ"י (סה"מ תרנ"ט ע' סא)).

45. "שרוב סודות התורה גנוזין בה" (תניא אגה"ק סכ"ג).

46. ראה שבת פז, סע"א. וש"נ.

בהשתדלותן הן בכללות החינוך, והן בלימודם של הבנים והבנות, וגם של הבעל.
(תורת מנחם - התוועדויות תש"נ ח"ג ע' 171 (מוגה))

עו

הכרח לימוד התורה לנשים

.. כותב אשר כשמדבר אודות שחינוך הבנות יהי' מבוסס על פי תורה ולא רק ע"פ מסורת - אומרים לו שזהו אסור.

והנה מופת חי בחיים ^{אוצר החכמה} בדורות האחרונים אשר דיעה זו מושללת ומופרכת, וכל המתבונן רואה ההיזק והחורבן שהביאה התנהגות זו בזמן האחרון בפרט, ואפילו הרוצה לדייק בשו"ע מבלי הבנה, כי אם לפירוש המלות בפשטות במלות ובאותיות, הרי ידוע הפס"ד אשר "הנשים חייבות ללמוד הלכות הצריכות להן לידע אותן, כמו דיני נדה וטבילה ומליחה ואיסור יחוד וכיוצא בהם, כל מ"ע שאין הזמן גרמא וכל מצות לא תעשה של תורה ושל ד"ס שהן מוזהרות בהן כו' ובימיהם הי' החכם דורש הלכות המצויות ורגילות וצריכות לכל אדם לידע אותן בלשון שמבינים הנשים כו'" (הלכות ת"ת לרבנו הזקן סוף פרק א' ועיין שם המקורים).

(אגרות קודש ח"י ע' לב)

באמת הוא פסק ודין תורה, וכדאיתא בשו"ע הלכות ת"ת¹ וגם בהלכות ת"ת לרבנו הזקן סוף פרק א', אשר הנשים חייבות בלימוד המביא את האדם לקבלת עול מלכות שמים, ליראת שמים ולהידור בחיי היום יומים בענינים של תומ"צ. והמפורסמות והנראה בחוש מעשים בכל יום אין צריך אריכות.

(אגרות קודש ח"א ע' קא)

לנאום בפני נשים

רצוי ומוכרח שינאמו בפני נשים בארגון נשי חב"ד (עיין הל' ת"ת לאדמוה"ז ספ"א) לעיתים תכופות. ואם איש יצליח יותר בזה – ע"פ ש"ס

1. יו"ד סי' רמו ס"ו.

ערוך (עירובין מז, סע"א: נמי יטמא^א) ינאם הוא ואפילו בספק (פתחי תשובה לשו"ע יו"ד סו"ס רמ"ב).
(יגדיל תורה (ירושתי"ו) כרך ו ע' 2584)

לימוד גמרא לבנות

איצ'ר החכמה

במ"ש שספק אצלו במה שלומד עם נערה בת יא שנה, גמרא. אם רק בקל הוא יש לסדר ללמוד סוגיות כאלו שיש להם שייכות לענינים של פועל, שאז הרי נכנס זה בסוג הלימודים לנשים, כמבואר בהלכות תלמוד תורה לרבנו הזקן סוף פרק א', עיי"ש. ומסכתות כאלו וסוגיות רבות במספר, ובפרט שהרי היא סמוכה לגיל קבלת עול מצות בת שנים עשרה ג'.

(אגרות קודש ח"י"ד ע' צט)

לא לפרוץ גדר הנהוג במקום

במענה למכתבו .. בו כותב אודות הצעת הוראה בגמרא .. (ל)בנות:
.. בכלל יש להזהר בכגון דא, שלא לפרוץ גדר הנהוג במקום^א, ובפרט באה"ק ת"ו, אשר עיני ה' אלוקיך בה מראשית השנה עד אחרית שנה. ובאם אין בזה נוהג קבוע, יש לנהוג מתאים לפסק דין המובא גם בשו"ע לרבנו הזקן הלכות תלמוד תורה סוף פרק א', בהנוגע להלכה, שגם נשים חייבות ללמוד, ולבחור במסכת ששם מובאות הלכות האמורות.

(אגרות קודש ח"י"ח ע' תסה)

א. " .. אם היה כהן מטמא .. בבית הפרס .. לישא אשה וללמוד תורה .. אף בזמן שמוצא ללמוד נמי יטמא לפי שאין מן הכל זוכה אדם ללמוד".

ב. בס"ק כב (על משי"כ בשו"ע שם "תלמיד שרוצה ללכת למקום אחר שהוא בוטח שיראה סימן ברכה בתלמודו לפני הרב ששם ואביו מוחה בו לפי שדואג שבאותה העיר העובדי כוכבים מעלילים, אינו צריך לשמוע לאביו בזה"): "כתב בס' חמודי דניאל, נראה לי אפילו ספק לו שמא יראה סימן ברכה, מותר".

וכשם שהתלמיד יכול ליטמא על הספק שמא ילמוד רק ממנו – ה"ה לאידך גיסא, שעל הרב ללמד את מי שיש צד שיקבל דוקא ממנו.

ג. כמבואר בארוכה לעיל בסימנים הקודמים. וראה גם הוספות לשיחות קודש תשמ"א ח"ב ע' 812 (ר"ד ושקו"ט עם האדמו"ר מבעלזא שליט"א). ובספר "קרנות צדיק" (כפ"ח תשנ"ד) ע' תרסא ואילך).

ד. באג"ק שבפנים מאריך רבינו בנוגע לחובת ההפרדה וכו' – ראה שלחן מנחם ח"ה ע' נד-נה.

Rav Gav

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף נו עמוד ב

תנו רבנן: מעשה במרים בת בילגה שהמירה דתה, והלכה ונשאת לסרדיוט אחד ממלכי יוונים. כשנכנסו יוונים להיכל היתה מבעטת בסנדלה על גבי המזבח, ואמרה: לוקוס לוקוס, עד מתי אתה מכלה ממון של ישראל ואי אתה עומד עליהם בשעת הדחק! וכששמעו חכמים בדבר קבעו את טבעתה, וסתמו את חלונה. ויש אומרים: משמרתו שוהה לבא, ונכנס ישבב אחיו עמו, ושימש תחתיו. אף על פי ששכיני הרשעים לא נשתכרו - שכיני בילגה נשתכרו, שבילגה לעולם חולקת בדרום וישבב אחיו בצפון. בשלמא למאן דאמר משמרתו שוהה לבא - היינו דקנסינן לכולה משמר, אלא למאן דאמר מרים בת בילגה שהמירה דתה, משום ברתיא קנסינן ליה לדידיה? - אמר אביי: אין, כדאמרי אינשי: שותא דינוקא בשוקא, או דאבוה או דאימיה.

Mrs. Rigler

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף סג עמוד ב

אמר רב יהודה אמר רב: יודעין היו ישראל בעבודה זרה שאין בה ממש, ולא עבדו עבודה זרה אלא להתיר להם עריות בפרהסיא.

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ה עמוד א

אמר רבא ואיתימא רב חסדא: אם רואה אדם שיסורין באין עליו - יפשפש במעשיו, שנאמר נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה עד ה'; פשפש ולא מצא - יתלה בבטול תורה, שנאמר: אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו.

Dr. Pelcovitz

מסכת אבות פרק ג משנה א

עקביא בן מהללאל אומר הסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עבירה דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון מאין באת מטפה סרוחה ולאן אתה הולך למקום עפר רמה ותולעה ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא: